

Evangélikus Kántorlevél

Szerkeszti: Finta Gergely és Kinczler Zsuzsanna,
az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzene Tanszékén

A váci evangélikus gyülekezet kántora

Az 1847-ben önállósult váci evangélikus gyülekezet temploma 1866-ban épült Krempe Edmund tervei szerint. A romantikus stílusú, egyhajós templom magas, karcsú tornya öntöttvasból készült, lyukacsosan áttört toronysisakban záródik, amely helyi védettségű ipari műemlék, a város egyik látványossága.

A főbejárat felett emelt karzaton áll az orgona, *Kiszely Károly* beszercebányai orgonaépítő mester munkája. Az 1868-ban készült hangszer egymanuálos, pedálos, mechanikus traktúrájú; 8 regisztere van. Utolsó karbantartására 2008-ban került sor: a hangoláson és a farészek állagmegóvásán túl zajmentes fűvómotort kapott. A hangszer korlátozott lehetőségei, a szűkre szabott játszózástal és a nehezen használható pedálsor miatt a gyülekezet 2011-ben új, elektromos orgona beszerzése mellett döntött. Így került a karzatra a 3 manuálos, 41 regiszteres *Johannus Ecclesia D35*.

Az egyházzene iránti érdeklődésem 1998-ban kezdődött: zeneiskolai zongoratanulmányaimnak köszönhetően a hangszerek iránti lelkesedésem vezetett a karzatra, ahol konfirmandusként nemcsak megfigyelhettem a kántori szolgálatot, de egy-egy ének kíséretének erejéig ki is próbálhattam. *Detre János* parókus lelkész ajánlására és a gyülekezet támogatásával három alkalommal vettem részt a fóti Evangélikus Kántorképző Intézet háromhetes nyári tanfolyamán, ahol megismerhettem a harmónium- és orgonajáték alapjait, sokat tanultam a liturgiáról és a gyülekezeti éneklésről. Gimnáziumi és egyetemi éveimet a fővárosban töltöttem. 2004-ben érettségiztem a Baár–Madas Református Gimnáziumban, ahol szintén színvonalas egyházzenei munka folyt. Tagja voltam az énekkarnak és két éven keresztül a heti iskolai istentiszteletek és más ünnepi alkalmak kántora lehettem. Az egyetemi évek alatt kisebb református gyülekezetekben szolgáltam. 2009-ben szereztem gyógyszerészdoktori oklevelet a Semmelweis Egyetemen.

E néhány éves református egyházzenei kitérő után, melynek során nagy tapasztalatot szereztem a gyülekezeti énekek kíséretében, 2013 tavaszán kerültem vissza a váci evangélikus gyülekezethez, ahol *Illés Balázs* kántortársammal előre összeállított rend szerint, felváltva látjuk el az 1100 fős anyagyülekezet és a 260 lelket számláló rádi leánygyülekezet kántori szolgálatát.

Mindkét helyen vasárnap van egy-egy istentisztelet; úrvacsorát havonta egy alkalommal és egyházi ünnepekkor osztanak. A gyülekezet az 1982-es kiadású énekeskönyvet használja, alkalmaink a vasárnapi istentisztelet énekverses rendjét követik. Az 1–10. énekrendeket a gyülekezet ismeri s az egyházi év menete szerint, váltakozva éneklí. Az istentisztelet énekrendjét a lelkész állítja össze a javasolt énekek és a textus figyelembevételével. Helyi szokás, hogy az istentisztelet —a harangozás után, a kezdő ének előtt— egy állandó bevezető énekkel (229/1) veszi kezdetét. Az énekeket improvizált intonációval vezetem be és rövid utójátékkal zárom. A graduálének elé gyakran illeszték korárelőjátékokat. Kiválasztásában nagy segítségemre van a Kántorképző honlapján megtalálható egyházzenei segédanyag, a 2010-ben összeállított korárelőjáték-gyűjtemény, valamint az Achtzig Choralvorspiele. Mind a korárelőjátékok, mind az intonációk regisztrálásakor törekszem a változatosságra; alkalmanként nyelv- vagy aliquot-regisztereket használva próbálom bemutatni a hangszer sokszínűségét. Az énekeket alapregiszterekkel kísérem. Gyakran eltérek a korálkönyvi „vezénylő basszusos” letétektől, sokszor nyúlok a Kapi-féle korálkönyv „kiharmonizált” kíséreteihez; ezekkel jobban lehet vezetni a gyülekezet éneklését.

Úrvacsorakor a váciak a 11., a rádiak a 12. énekrendet használják. A lelkész a szereztetési ígét a szlovák hagyomány szerint éneklí. Kialakult szokás volt, hogy az úrvacsoravétel alatt a gyülekezet egy adott bűnvalló éneket (418) énekel. Újabban barokk és romantikus szerzők lassú, alkalomhoz illő darabjait játszom halk regisztrációval. E kísérleti jellegű változtatásnak két célja van: egyrészt kisebb létszámú úrvacsorai közösség esetén elkerülni, hogy egy-két ember „szólózzon” (esetleg szégyenlőssége miatt senki ne énekeljen), másrészt ezek az orgonaművek lehetőséget teremtenek az úrvacsora alatti elmélyülésre, fohászra, és bemutatják az orgona különféle hangzásait, színeit is.

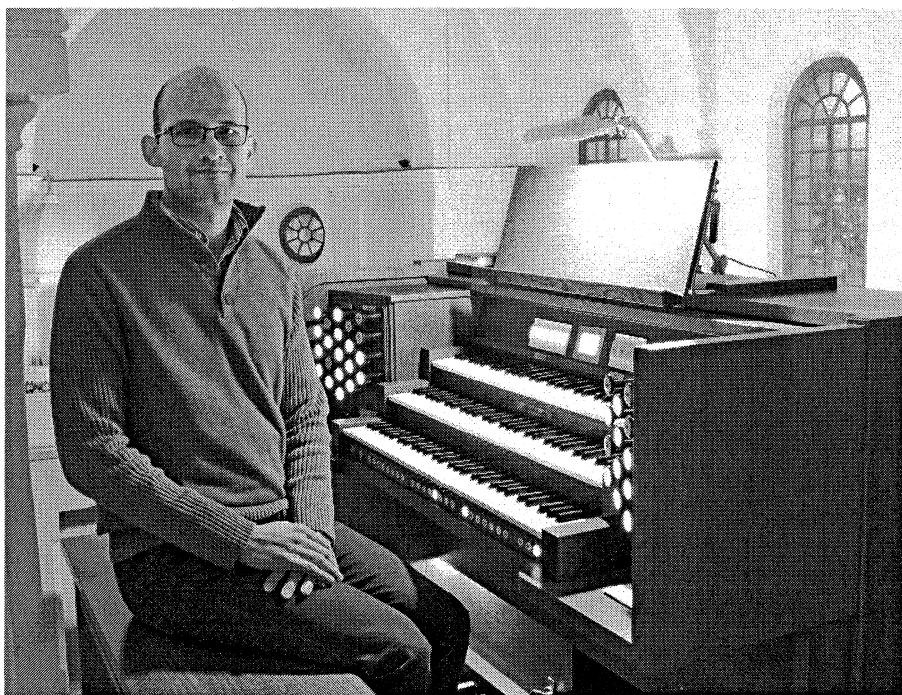
A vasárnapi istentiszteleteken kívül az adventi időszakban heti egy alkalommal hétközi esti áhítatot tartunk. Rádon hagyomány, hogy advent első vasárnapján a község énekkarai közös éneklésre gyűlnek össze az evangélikus templomban, s ennek zárásaként a skandináv országokban elterjedt Hozsánnát éneklí el a gyülekezet. Az egyházi év elmaradhatatlan eseménye a nagypénteki passióéneklés is. Január végén a város többi gyülekezetével együtt ökumenikus imahetet tartunk, ilyenkor talán még nagyobb szerepet kap a kántori szolgálat, hogy a templomunkba látogató más felekezetű hívők jó hírét vigyék az evangélikus egyházi zenének is. Mint sokfelé, itt is nehézséget jelent a hétközi alkalmak kántori szolgálatának megszervezése. Feladataim közé tartozik az évi 5–7 esküvő zenei kísérete az alkalomhoz illő orgonaművek megszólaltatásával.

Mind Vácott, mind Rádon kis énekkar szerveződött a lelkes hívekből, és a karvezetők áldozatos munkájának köszönhetően mindkét kórus rendszeresen közreműködik az ünnepi istentiszteleteken és a regionális kórustalálkozókon.

Szeretném elérni, hogy sípos műemlékorgonánk időről időre újra megszólaljon az istentiszteleteken. Nagy öröm nekem, ha minél több ember megismerheti az orgonát, nem csak mint a gyülekezeti énekek kísérőjét, hanem mint

sokféle hangzás előállítására alkalmas szólóhangszert és felépítésében, működésében is remekművet. Erre jó alkalom a tavaly elindított OrgonaPont Fesztivál: ez június végén országsszerte az orgonák köré gyűjti a zenebarátokat a laikus érdeklődőktől a megszállott muzikusokig. Igyekszem, hogy jövőre a váci gyülekezet is csatlakozzék a sorozathoz. Hiányolom a kamarazenét a gyülekezet életéből, jó lenne felkutatni a hangszeren játszó konfirmandusokat, gyülekezeti tagokat, hogy együttzenéléssel színesíthessük az alkalmakat. Fontosnak tartom a fiatalok bevonását a zenélésbe. Isten kegyelméből ezekkel a tervekkel folytatom kántori szolgálatomat a váci gyülekezetben.

Orosz Tamás

Német evangélikus liturgikai konferencia —zsolozsmával

Július 10–12. között tartotta éves rendes ülését a Lutherische Liturgische Konferenz in Bayern (LLKB, Bajor Lutheránus Liturgikai Konferencia). Erre az alkalomra a vezetőség immár hagyományosan nem csak a helyi lelkészeket, egyházzeneészeket, érdeklődő gyülekezeti tagokat hívja és várja, hanem a testvéregházak küldötteit is. Így lehettek idén magyar, észt, szlovák, cseh, lengyel, litván vendégei is a Heilsbronnban megrendezett konferenciának.